

HIPPOCRATES. 99

inferis ortum ducentia.

*Res inaudita & admirabilis ta-
men antiquissima.*

Cap. 15.

Ostendi in stomacho acidum,
ostendi etiam calculum,
vrinam sudorem & sanguinem,
carnēq; salsa esse: sic etiam ostendi,
quomodo falsus sapor ab alcali fi-
xo diuidatur, vt nimirum alcalia
volatilia ab acido liberentur. Nunc
meum erit demonstrare, quomo-
do vrina sudor sanguis &c. falsum
saporem acquirant?

Alimenta omnia, & quicquid
nutrit, parum habent acidi, & plu-
rimum alcali volatilis, tantum
scilicet acidi vt alcali colligat, ne eua-
nescat (*sibi enim soli sufficiens non
est*) in dictum alcali agit stomachi
aciditas, fitque falsus succus, qui
eodem opere impressus vitali spe-
cifico caractere illius animalis vo-
catur chilus: hinc non transit me-
senterica, imò non admittitur nisi
falsum saporem (id est maturum)
induat, alias fieret intimis odiosus
atque molestus, adeoque stoma-
chi aciditas viuificat chilum, vt nu-
tritioni fiat aptus: Hinc Hippoc.

*Sic cibus
in stoma-
cho fomen-
tum susci-
pit intro-
pit ait Lukius
in Testa-
mento*

*Stomachi
dotes.*

de humoribus: *Vt in animantibus stomachus alit, calefacit, refrigerat sic in vegetabilibus terra.* Id sonat, stomachum esse omnium actionum præfidem, quæ in corpore contingunt solius acidi vitalis gratia ibidem latentis.

*Vrina sanorum sal-
sa.*

Potatorum & helluonum urinam (propter copiam potus, quem ingurgitant, mingunt singulis horis, præsertim à vino Rhenano aquoso) non existimo per omnes venarum ductus transire, alias tincta decurreret, huiusmodi urina colore licet aquæ simplicis similis, attamen salsa est sicut illa, quæ tincta à moderato potu generatur, quod probat lixiuium alcalizatum, vt de sudore ostendi.

*Vrina morientium
caret sale.*

¶ E contra morientes licet paucum atque tinctum mingant, falsedine tamen omnino caret eorum urina (præter commune sal, si eius quid in cibis assumpserint) necesse est itaque falsum generari debere ab impressione acidi vitalis in stomacho sedentis, quod morientes deserit paulatim.

Hac ex observatione luce meridiana clarius patet, vitale instrumentum in sanis, quo alimentum imprimitur ac veluti balsamatur, priusquam pyloro, elabatur, ne putre-

H
trefe
DV
chibi
repr
nicc
alim
na/e
lact
stan
& o
Qu
ries
hor
nur
di r
tis
præ
cur
in f
per
par
Par
crat
ren
spec
pro
nol
C
pot
ret
mu
cep
te

HIPPOCRATES. 101

trifcat, vt dixi ex Hippoc. esse ACIDUM, quo cum in ipso stomacho chilus (ouum aut seminis granum representans) debet falsus fieri. Vnico verbo, ex acido stomachi & alimento fit falsus chilus, falsa urina (etiam in ijs, qui in Alpibus solo lacte viuunt nunquam sal degustantes) falsus sudor, sanguis carnes & ossa, imò ipsa alui excrementa: Quorum tamen alcali licet centies rectificaretur, paucis abindè horis iterum induit fetorem pristinum fermenti loci vel occulti acidi ratione in cæco intestino latentis. Vnde verificantur quæ cap. præcedente dixi, quod alcali cuiuscunque rei habeat, conseruetque in se occultum acidum sensibus in perceptibile totius animalis vel partis, ex qua desumitur: Quare Paracelsus antiquissima Hippocratica scientia illuminatus liquorem pro calculo soluendo, ludo specificat propter symbolum, vel propter loci fermentum, id quod nobis reuelare licet.

Cum vero stomachi acidum ita potens sit, vt alimenti alcali superet, & in falsum ambo non transmutentur, aciditate casu intro recepta & ad sanguinem perreptante, statim fiunt febres pleuritides,

E 3 fan-

Protachimicus habitabit in stomacho.

Salia conseruare proprietatem rei ex qua desumpta sunt docet Geber.

sanguis enim tunc temporis emis-
 sus in grumos concrefcit, eò quod
 superans acidum alcali cogit non
 secus quam acetum lac, vt suo lo-
 co ostendi, coagulat: Hoc in casu
 veteres nostri indagarunt pleuriti-
 dis specifica remedia, stomacho
 familiarissima, & quæ abundant
 alcali volatili, quo acidum errans
 confestim absumere possent: ex il-
 lorum classe sunt sanguis hirci,
 succus cichorei siluestris, priapus
 cerui vel tauri, semina carduorum,
 & similia.

*Pleuriti-
 dis reme-
 dia.*

Non omittendus spiritus vini
 saturatus camphora & croci tin-
 tura, cuius 20. plus minus guttis in
 vncijs duabus olei lini recenter
 expressi datis indubitate sanantur
 omnes pleuritici, imò & quos ani-
 ma iam iam expirare timebatur.
 Sunt qui etiam in syr. florum pa-
 pau. erratici, vel oleo amygdalino
 propinant, sed ol. lini spem nun-
 quam fefellit, etiam sanguine non
 euacuato, camphora nimirum est
 alcali volatile, quod statim aci-
 dum putrefactiuum & erodens
 absorbet, vt suo loco de camphora
 dicturus sum. Vnica ergo guttula
 acidi in sanguinem si perreptat,
 statim morbus in promptu est, vt
 mechanicè patuit.

Vn-

HIPPOCRATES. 103

Vnde liquet augustissimum punctum, in quo sanitas consistit, estque istud punctum Galeni temperamentum ad iustitiam vel ad pondus *lib. I. de temperamentis* quod absque Hippocratica doctrina potius imaginamur, quam quod reuera existat. Hinc Hippoc. *Corpora ad summum vigorem progressa non persistunt, sed velut aequali lance librata in contrarium ruunt.*

Instrumentum itaque vitale, aut seminalis virtus (voca vt lubet) omnibus tribus regnis imò eorum particulis & musculis inest, speciale scil. fermentum acidum, quod stomacho manifeste, reliquis autem particulis omnibus occultè inhabitat, attestante id Hippoc. lib. de arte: *Homo inquit non habet unum ventriculum sed plures, & omnes muscoli suum ventriculum habent.* Ventriculi autem proprietates est in aliud ens transmutare duarum facultatum ope, acido nimirum innato, & alcali acquisito, sic etiam intelligendum hoc loco iubet meus Hippoc. inquit lib. I. de diæta. *Secant homines lignum per ferram, alter trahit, alter protrudit, sic & hominis natura.* Acidum itaque dictum, tam occultum

tum quam manifestum in ventriculis, assumens alcali, quod alimenti modo illabitur, trahit & trahitur, idemque facit vtrumque: & quicquid eorum naturæ non repugnat, cum ijs coagulatur, crescit in molem, quæ actio vulgariter nutritio: magistro vero NATURALIS LABOR dicitur lib. I. de diæta. *Homo inquit sanus esse non potest, nisi etiam labore: oportet autem, velut par est, Medicorum laborum vim pernoscere, tum NATURALIVM, tum eorum, qui per vim fiunt & qui ex ipsis carnes in augmentum præparant: vt de sapone, vitro & calce rudibus exemplis Hippoc. auctoritate narrati.*

Naturalis labor, nutritio est Hippocrati.

Sed cum vsitatæ dictiones Hippocratis obscuritatem breuitate præferant, in subsequentibus capitulis copiosius clariusque proponentur, dum particulatim rescabimus, quæ huc vniterfim proposuimus, quibus cognosces naturam in omni re similem vt docet cum Magistro & Doctore meo in Aureo carmine venerabilis Pythagoras.

Cum itaque in stomacho omne ingestum in falsum volatile transmutari debeat, chilus autem propter

HIPPOCRATES. 105

ter errorem vel intus genitum, vel ab extra aduentitium, vel nimis, vel minus acescat, vt in potatoribus vidimus, qui assumpta quandoque per vomitum reijciunt acidum redolentia, & non proportionatur, tunc fit alimonix & subsequentibus ventriculis ineptus, & importuna aciditate per meseraica perreptante, tunc totum corpus inæqualiter calet, & quoniam alimentum disproportionatum est, fieri etiam ineptum exhalationi est necesse. *Necessarium est docet Magister præcitato libro, quæ ab ipso secernuntur ac producuntur dissimilia fieri &c.* Vnde ex usu dicimus poros esse obstructos, ideoque transpiratione prohibita, necessario sequi febrim vel morbum. Hinc omnis morbus iuxta Hippocrat. de Natura hominis consistit generaliter vel in materia coagulata vel soluta magis vel minus, differtque iuxta qualitatem saporum, quorum numerum infinitum recenset de veteri medicina & in 6. Aphor. 1. *Ructum acidum, qui prius non erat, nidorosis superuenientem, bonum pronunciare:* Quod sonat, non in omni morbo soluto ex. gr. alui fluxu totaliter deesse stomacho acidum vi-

Si importune, & violenter cogatur, omni successu priuabitur Hip. de diata.

Coagulata solueret, & soluta coagularet in his duobus consistit medendi methodus Hippocr.

tale fermentum, sed quandoque degenerare, & salis erodentis naturam induere, stomachi pylorum stimulare, atque sic *concreta solvere*. Ideoque eiusmodi fluxus solo lacte superantur, eo quod lac facillime salis commiscetur (vt supra de lacte mechanice ostendi) visque erosiva eluitur, & sic *soluta rursus coagulari* Magistri sensus est. Unde sequitur, si proportionatum acidum & alcali cum debito calore omnibus in ventriculis conveniant *concordem* ait magister de dieta *concordi adherere ac assidere sine pugna & dissidio*: NATURALEM LABOREM perfici, & carnes in augmentum crescere vocaturq; à Galeno hæc actio temperamentum ad iustitiam: Pariformiter quoque perficitur & *coagulatur* sine gema, quod & ipsum si quandoque disproportionatur, fit crudum atque morbosum, debetque suo simili *resolui*, ac rursus suo contrario, vt suo loco ostendi, ad sanitatem reduci, recoqui, & in falsum *coagulari*.

Hæc pro salium volatilium ortu & generatione, in animalium familia ad hanc rem spectantia indigitasse sufficiant, nisi quis obicere vellet, quod nobis falsa co-

me.

HIPPOCRATES. 107

medentibus exinde fieri salsa volatilia, quod tamen supra impossibile ostendi ratione salis constantissimæ naturæ: cum sal sicut comeditur, ita reperitur in vrina, forma atque natura immutata citraque vllam sui alterationem, quod cuiuscunque facillime experiri licet, ex vrinæ nimirum inspissatione, calcinatione, solutione, & coagulatione reperitur sal granulatum, & purum, sicut in culina quotidie vtimur.

Viuunt etiam homines in alpi- bus ex simplici lacte, quorum tamen vrina acido & alcali non caret, & licet eius sal in salis forma concreascit, non tamen granulatur, vt sal marinum, sed cubiforme, neque est in igne constans, sed leui calore fugit ab igne, vt experientia declarat.

Generatio vnius alterius destru- ctio. Cap. 16.

Ostendi ex sudore, vrina, san- guine, carnibus &c. modum alcali eliciendi, dixi etiam, quod alcali in commestibilibus in sto- macho in falsum volatile mutari debeat, sicut in subsequentibus ventriculis omnibus, quorum nu-